

Sygn. akt V GC 38/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie Wydział V Gospodarczy w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSR del. Paweł Ptak**

Protokolant: Renata Stanirowska

po rozpoznaniu w dniu 21 kwietnia 2016 roku w Częstochowie na rozprawie

sprawy z powództwa Centrali (...) Spółka Akcyjna w K.

przeciwko Laboratorium (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej Laboratorium (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. na rzecz powódki Centrali (...) Spółka Akcyjna w K. **kwotę 50. 000,00 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych)** wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi w następujący sposób:

od dnia 10.12.2012 r. do dnia 22.12.2014 r. w wysokości 13 % w stosunku rocznym, od dnia 23.12.2014r. do dnia 31.12.2015 r. w wysokości 8% w stosunku rocznym i od dnia 1.01.2016 r. w wysokości 7% w stosunku rocznym;

2. oddala powództwo w pozostałej części;

3. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę **2.500,00 zł (dwa tysiące pięćset złotych)**) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt V GC 38/15

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym ze skutkiem na 13 listopada 2014r. powódka Centrala (...) Spółka Akcyjna w K. (dalej: (...) S.A.) domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanego Laboratorium (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. (dalej: (...) sp. z o.o.) kwoty **99.997,26 zł** z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:

- od kwoty 48.268,19 zł od dnia 4 czerwca 2011r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 50.000 zł od dnia 10 grudnia 2012r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.729,17 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Uzasadniając roszczenie powódka wskazała, że dochodzona kwota obejmuje:

1. należność w kwocie 50.000 zł z tytułu udzielonej pozwanemu przez powódkę pożyczki na podstawie umowy zawartej w dniu 3 marca 2011r. Według powódki, pozwana pomimo wielokrotnych wezwań nie zwróciła otrzymanej pożyczki, w związku z czym powódka pismem z 26 listopada 2012r. postawiła w stan natychmiastowej wykonalności należność wynikającą z ww. umowy;

2. należność w kwocie 48.268,19 zł wynikającą z umowy zawartej pomiędzy stronami w dniu 4 listopada 2011r. Przedmiotowa umowa zawarta została w następstwie nieuiszczenia przez pozwanego ceny za zakupiony u powódki towar w postaci wyposażenia technicznego niezbędnego do badania asfaltów drogowych; sprzedaż udokumentowana została fakturami z 4 kwietnia 2011r. z terminem płatności na 3 czerwca 2011r. Według powódki, pozwany w ugodzie uznał swój dług wobec powódki, zobowiązując się do dokonywania wpłat w regularnych, comiesięcznych ratach. Pomimo wielokrotnych wezwań do zapłaty pozwany nie wywiązał się z postanowień umowy, wobec czego powódka w piśmie z 26 listopada 2012r. postawiła w stan wymagalności całość należności objętej umową;

3. należność w kwocie 1.729,17 zł z tytułu odsetek umownych od niespłacanych rat pożyczki do dnia postawienia jej w stan wymagalności.

Ponadto powódka domagała się zasądzenia od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych

W dniu 8 grudnia 2014r. Sąd Okręgowy w Katowicach wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, orzekając zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwany zaskarżył w całości ww. nakaz zapłaty sprzeciwem (k. 40-50), domagając się oddalenia powództwa. Pozwany przyznał, że zawarł z powódką umowę pożyczki oraz umowę o których mowa w pozwie. Podniósł jednak następujące zarzuty i zastrzeżenia:

- w odniesieniu do dochodzonej należności w kwocie 48.268,16 zł (z umowy) pozwany podniósł zarzut przedawnienia wskazując, że roszczenie objęte umową wywodzi się z umowy sprzedaży, dla której przedawnienie wynosi 2 lata (art. 554 k.c.). Według pozwanego fakt zawarcia umowy nie wpływa na okres przedawnienia, a nawet gdyby tak było, to umowa zawarta została w dniu 4 listopada 2011r., stąd też termin przedawnienia upłynął najpóźniej 4 listopada 2013r. Co więcej, nawet gdyby przyjąć, że przedawnienie rozpoczęło bieg z dniem powstania wymagalności należności wynikających z umowy, to roszczenie uległo przedawnieniu w dniu 6 września 2014r.
- w odniesieniu do dochodzonej należności w kwocie 50.000 zł (z pożyczki) pozwany podniósł zarzut zaspokojenia roszczenia powódki poprzez przejęcie przez powódkę przedmiotu zastawu rejestrowego ustanowionego na zabezpieczenie umowy pożyczki, ewentualnie zarzut nadużycia prawa (art. 5 k.c.) przez powódkę poprzez dochodzenie roszczenia w sytuacji uzgodnień stron co do sposobu rozliczenia należności wynikającej z umowy pożyczki. Objaśniając tę kwestię pozwany twierdził, że zawarta umowa pożyczki (ale również ww. umowa sprzedaży) była następstwem podjęcia przez strony współpracy, której celem było umożliwienie powódcie zrealizowania jej przedsięwzięcia polegającego na importowaniu asfaltu drogowego ze Wschodu, celem sprzedaży na rynek polski. Według pozwanego strony uzgodniły, że zarówno spłata pożyczki jak i zakup sprzętu kompensowany będzie usługami świadczonymi przez pozwanego na rzecz powódki (§ 3 pkt 5 umowy pożyczki), ze względu jednak na upadek firmy białoruskiego kontrahenta, powódka wycofała się z współpracy z pozwanym, w tym z ustaleń co do kompensowania spłaty pożyczki świadczonymi przez pozwanego usługami. Dodatkowo pozwany wskazywał, że spłata pożyczki zabezpieczona była zastawem rejestrowym na urządzeniach będących przedmiotem sprzedaży oraz na udziałach H. Z. w pozwanej spółce. Według pozwanego, strony ustaliły przejęcie przez powódkę udziałów H. Z., co zostało potwierdzone pismem z 16 stycznia 2013r. Pomimo tego, że H. Z. gotów był do wydania przedmiotu zastawu, nie doszło jednak do tego z przyczyn leżących po stronie powódki. Następnie pozwany wskazywał, że strony ponadto uzgodniły, że spłata zobowiązań pozwanego względem powódki nastąpi poprzez przejęcie ruchomości obciążonych zastawem rejestrowym, co również potwierdzone zostało pismem z 16 stycznia 2013r., jednakże ostatecznie powódka z przyczyn leżących po jej stronie nie zaspokoiła się z przedmiotu zastawu. Okoliczności te (uzgodnienia co do zaspokojenia się z przedmiotu zastawu rejestrowego) znajdują potwierdzenie w treści wezwań do zapłaty z 26 listopada 2012r., 16 stycznia 2013r., 24 października 2013r. Pozwany zwracał uwagę, iż oświadczenie woli powodowej spółki o zamiarze zaspokojenia roszczeń z tytułu pożyczki zawarte w piśmie z 16 stycznia 2013r. nie zostało cofnięte, pozostaje więc aktualne. W takich okolicznościach działanie powódki kwalifikować należy nie tylko jako nadużycie prawa (art. 5 k.c.) ale również

podjęte w warunkach art. 72 § 2 k.c., nadto wytoczenie powództwa jest przedwczesne, gdyż aktualne jest ww. oświadczenie złożone w piśmie z 16 stycznia 2013r. Pozwany podniósł również, że po wycofaniu się powódki ze współpracy z pozwanym, ten nie prowadzi żadnej działalności, a jedyne wartościowe składniki jego majątku obciążone są zastawem rejestrowym przez co nie mogą zostać sprzedane w celu zaspokojenia roszczeń powoda. Taki stan rzeczy również wskazuje na nadużycie prawa przez powódkę;

- w odniesieniu do dochodzonej należności w kwocie 1.729,17 pozwany wskazał, że przedmiotowa należność nie została udowodniona zarówno co do zasady jak i wysokości.

W piśmie procesowym z 30 marca 2015r. (k. 106-108) powódka podtrzymała żądanie pozwu, jak również twierdzenia podane na jego poparcie. Ustosunkowując się do okoliczności podniesionych w sprzeciwie od nakazu zapłaty wskazała, że bezzasadny jest zarzut przedawnienia, gdyż pozwany spłacił 26 rat ugody (kwotę 1.346,90 zł), tym samym opóźnienie powstało dopiero w połowie 2014r. i od tego czasu liczyć należy rozpoczęcie biegu przedawnienia. Ponadto, zdaniem powódki zawarta ugoda stanowi w istocie odnowienie długu w rozumieniu art. 506 k.c., co wynika z okoliczności, że według postanowień ugody należność rozłożona została na miesięczne raty w kwotach po 50 zł, co oznaczało, że dług zostanie spłacony w ciągu 80 lat. w takim stanie rzeczy nastąpiła zmiana podstawy prawnej roszczenia, w konsekwencji termin przedawnienia wynosi 3 lata. Odnośnie roszczenia wynikającego z umowy pożyczki powódka twierdziła, że bezspornym jest że pozwany pożyczki nie spłacił. Bez znaczenia dla oceny zasadności roszczenia są natomiast – według powódki – przytoczone w sprzeciwie okoliczności dotyczące celu udzielonej pożyczki, przyczyn jej niespłacenia, czy niezaspokojenia się przez powódkę z przedmiotu zastawu rejestrowego. Objasniając natomiast żądanie zapłaty kwoty 1.729,17 zł powódka wskazała, że kwota ta stanowi odsetki z umowy pożyczki, które zostały skapitalizowane licząc od dnia postawienia zobowiązania w stan wymagalności. Obejmują one raty odsetkowe zgodnie z § 3 ust. 1, 2, 3, 4, i 7 umowy pożyczki, czyli raty za: maj 2012r. w kwocie 0,42 zł, lipiec 2012r. w kwocie 350,42 zł, sierpień 2012r. w kwocie 350 zł, wrzesień 2012r. w kwocie 350 zł, październik 2012r. w kwocie 344,58 zł, listopad 2012r. w kwocie 333,75 zł.

W piśmie procesowym z 15 kwietnia 2014r. (k. 114-122) pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko. Zaprzeczył przy tym, aby zawarta ugoda stanowiła odnowienie długu w rozumieniu art. 506 k.c. Zwrócił uwagę, że twierdzenie powódki, iż należność z ugody stała się wymagalna dopiero w połowie 2014r. stoi w sprzeczności z treścią wezwania do zapłaty z 26 listopada 2012r. wystawionego przez powódkę.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony są przedsiębiorcami. W dniu 3 marca 2011r. powódka (...) S.A. (jako pożyczkodawca) zawarła z pozwanym (...) sp. z o.o (jako pożyczkobiorcą) umowę pożyczki w wykonaniu której (...) sp. z o.o. otrzymał od (...) S.A. kwotę 50.000 zł, z obowiązkiem spłaty na warunkach określonych w umowie.

/dowody: odpis KRS powódki - k. 8-25, wydruk KRS pozwanego k. 185-188, umowa pożyczki – k. 27-30/

W kwietniu 2011r. powódka sprzedała pozwanemu przyrządy i urządzenia potrzebne do prowadzenia działalności gospodarczej pozwanego. W związku ze sprzedażą wystawione zostały następujące faktury VAT z 4 kwietnia 2011r. na łączną kwotę 51.255,49 zł z terminem płatności do 3 czerwca 2011r.:

- nr (...) na kwotę 13.917,87 zł,
- nr (...) na kwotę 35.689,62 zł,
- nr (...) na kwotę 1.648 zł.

/dowód: faktury VAT k. 51-57/

W dniu 4 marca 2011r. pozwany (jako zastawca) zawarł z powódką (jako zastawnikiem) umowę zastawu rejestrowego, w celu zabezpieczenia aktualnych i przyszłych wierzytelności zastawnika wobec zastawcy wynikających z ww. umowy

pożyczki z 3 marca 2011r. Przedmiotem zastawu było 100 udziałów w kapitale zakładowym pozwanej spółki o wartości nominalnej 50 zł każdy udział i łącznej wartości nominalnej 5.000 zł. Umowa zastawu została zawarta w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi.

W dniu 5 kwietnia 2011r. pozwany (jako zastawca) zawarł z powódką (jako zastawnikiem) umowę zastawu rejestrowego, w celu zabezpieczenia aktualnych i przyszłych wierzytelności zastawnika wobec zastawcy wynikających z ww. umowy pożyczki z 3 marca 2011r. Przedmiotem zastawu były ruchomości objęte ww. umową sprzedaży o łącznej wartości 39.963,86 zł oraz wartości niematerialne i prawne, które zastawca nabędzie w przyszłości w postaci certyfikatu o wartości 15.000 zł.

Ustanowione na mocy ww. umów zastawy rejestrowe zostały wpisane do rejestru zastawów pod pozycją 2253161 i 2255322.

/dowody: umowa zastawu z 5.04.2011r. z załącznikiem – k. 60-63, umowa zastawu rejestrowego z 4.03.2011r. z notarialnym poświadczeniem podpisu – k. 67-72, postanowienia Sądu Rejonowego Katowice – Wschód w Katowicach – k. 64-65 i k. 73-74, zaświadczenia – k. 66, 75/

Pismem z 10 października 2011r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 48.768,23 zł wynikającej z niezapłaconych faktur wystawionych w związku z zawartą umową sprzedaży.

W dniu 4 listopada 2011r. (...) sp. z o.o. (jako dłużnik) zawarł z (...) S.A. (jako wierzycielem) umowę zatytułowaną „Uгода pozasądowa” (dalej: ugoda). Zgodnie z zapisami ugody: dłużnik oświadczył, że posiada zobowiązanie pieniężne względem wierzyciela w kwocie 49.615,09 zł wynikająca z nieopłaconej w całości faktury VAT nr (...) oraz nieopłaconych faktur VAT nr (...), jednocześnie dłużnik oświadczył, że uznaje roszczenie wierzyciela o zapłatę powyższych należności wraz z odsetkami liczonymi od 3 czerwca 2011r. (§ 1 ugody). Ponadto dłużnik zobowiązał się do spłaty należności w ratach po 50 zł każda, płatnych od grudnia 2011r. do 5-go dnia każdego miesiąca (§ 2 pkt 1 ugody). W przypadku opóźnienia bądź zwłoki dłużnika w zapłacie którejkolwiek z rat, całe roszczenie staje się natychmiast wymagalne (§ 3 ugody). Zgodnie z postanowieniami ugody wszelkie jej zmiany i uzupełnienia wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności (§ 4 pkt 1)

/dowód: ugoda – k. 31-32/

Pismem z 26 listopada 2012r. powódka złożyła pozwanemu oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki z 3 marca 2011r., wzywając go do zapłaty 50.000 zł z wraz z należnymi na dzień wezwania odsetkami w kwocie 1.395,42 zł, podając, że przyczyną wezwania jest zaprzestanie spłaty rat pożyczki. W piśmie wskazano, że w razie braku spłaty należności powódka zamierza zaspokoić się poprzez przejęcie przedmiotów zastawu rejestrowego.

/dowód: pismo z 26.11.2012r. - k. 34/

Pozwany początkowo wykonywał postanowienia ugody z 4 listopada 2011r., ostatecznie jednak zaprzestał spłaty ustalonych rat, ostatnią ratę wpłacił 28 sierpnia 2012r. Pismem z 26.11.2012r. powódka oświadczyła pozwanemu, że w związku z niewywiązywaniem się z postanowień zawartych w ugodzie z 4 listopada 2011r. stawia w stan natychmiastowej wykonalności wierzytelności objęte ugodą i wzywa pozwanego do zapłaty kwoty 48.268,23 zł w terminie 7 dni od otrzymania pisma.

/dowód: lista zapisów kasowych pozwanego – k. 58-59, pismo z 26.11.2012r. - k. 35/

Pismem z 16.01.2013r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwot: 50.000 zł oraz 2.050,84 zł wynikających z niespłacenia pożyczki wraz z odsetkami.

/dowód: pismo z 16.01.2013r. - k. 36/

Pismem z 16 stycznia 2013r. skierowanym do H. Z. (prezesa zarządu pozwanego) powódka zawiadomiła, że zamierza zaspokoić swoje roszczenia wynikające z udzielonej umowy pożyczki poprzez przejęcie przedmiotu zastawu, tj. udziałów w pozwanej spółce. Jednocześnie powódka wezwała adresata pisma do wydania przedmiotu zastawu wpisanego do rejestru zastawów pod nr (...) w terminie 7 dni. Do pisma załączono wzór protokołu przejęcia przedmiotu zastawu.

Pismem z 16 stycznia 2013r. skierowanym do (...) sp. z o.o. powódka zawiadomiła, że zamierza zaspokoić swoje roszczenia wynikające z udzielonej umowy pożyczki poprzez przejęcie przedmiotu zastawów, tj. środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych. Jednocześnie powódka wezwała adresata pisma do wydania przedmiotu zastawu wpisanego do rejestru zastawów pod nr (...) w terminie 7 dni. Do pisma załączono wzór protokołu przejęcia przedmiotu zastawu.

/dowód pisma z 16.01.2013r. z załącznikiem - k. 76-82/

Wobec nieuregulowania całości należności wynikających z ww. umowy pożyczki oraz ugody powódka w dniu 13 listopada 2014r. skierowała do sądu pozew.

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu o wymienione wyżej dokumenty, których autentyczności strony nie podważały. Dowody z zeznań przesłuchiwanych w sprawie świadków: P. P. (k. 160v), H. Z. (k. 161), J. W. (k. 161) – nie miały zasadniczego znaczenia dla sprawy. Ich zeznania potwierdzają okoliczności ujęte w zgromadzonych w sprawie dokumentach a dodatkowo zawierają informacje, na które powoływał się pozwany w podnoszonym zarzucie nadużycia prawa (do którego Sąd odniósł się w dalszej części uzasadnienia), to jest w szczególności celu w jakim powstała pozwana spółka, ustaleń co do współpracy pozwanego z powódką w ramach planowanego przez pozwanego przedsięwzięcia, faktu niepowodzenia planowanej działalności oraz przyczyn zaprzestania rozliczeń należności z umowy pożyczki i umowy sprzedaży. Okoliczności te nie miały jednak znaczenia dla sprawy, gdyż nie podważały bezspornego faktu zadłużenia pozwanego względem powódki z tytułu niespłaconej pożyczki oraz nieuiszczenia całości ceny za sprzedane urządzenia.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie częściowo. Zasadnym było domaganie się przez powoda kwoty 50.000 zł z tytułu udzielonej pozwanemu pożyczki, wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 10 grudnia 2012r. W pozostałej części powództwo zostało oddalone wobec skutecznego podniesienia przez pozwanego zarzutu przedawnienia (w odniesieniu do żądania kwoty 48.268,19 zł) oraz z uwagi na nieudowodnienie roszczenia (w odniesieniu do żądania kwoty 1.729,17 zł).

W sprawie bezspornym było, że strony zawarły umowę pożyczki (art. 720 § 1 k.c.) oraz, że pozwany przedmiotu pożyczki (kwoty 50.000 zł) nie zwrócił. Powódka pismem z 26 listopada 2012r. dokonała wypowiedzenia umowy pożyczki, wzywając pożyczkobiorcę do zwrotu całej należności w terminie 7 dni. Wypowiedzenie ocenić należy jako skuteczne, gdyż było zgodne z zapisami umowy (§ 6 pkt 1a) oraz przepisami prawa. Roszczenie z tytułu pożyczki jest więc roszczeniem wymagalnym.

Zasadne jest również domaganie się przez powódkę odsetek ustawowych od kwoty 50.000 zł naliczanych od 10 grudnia 2012r. Podstawę prawną tego żądania stanowi przepis z art. 481 § 1 i 2 k.c., przy uwzględnieniu, że wymagalność roszczenia nastąpiła po upływie 7 dni od doręczenia pozwanemu ww. pisma z 26 listopada 2012r. Pozwany nie kwestionował wymagalności wierzytelności z tytułu pożyczki na dzień 10 grudnia 2012r.

Odnosząc się do zarzutów pozwanego przeciwko tej części żądania pozwu, w pierwszej kolejności wskazać należy, iż roszczenie powódki wynikające z umowy pożyczki nie wygasło na skutek zaspokojenia się powódki z przedmiotu zastawu rejestrowego. Wprawdzie strony umów zastawniczych przewidziały możliwość takiego zaspokojenia (§ 5 pkt

1b umowy z 4.03.2011r. i § 5 pkt 1 b umowy z 5.04.2011r.), co umożliwiałoby – na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 3 ustawy z 6 grudnia 1996r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (dalej: Ustawa) – zaspokojenie zastawnika (powódki) z przedmiotu zastawu rejestrowego, jednakże do zaspokojenia w tym trybie nigdy nie doszło. Zgodnie z art. 25 ust. 1 Ustawy bezpośrednio przez podjęciem czynności mających na celu zaspokojenie zastawnika z przedmiotu zastawu rejestrowego, o których mowa w art. 22 i art. 24, zastawnik powinien na piśmie zawiadomić zastawcę o zamierzonym podjęciu działań zmierzających do zaspokojenia jego roszczeń wynikających z zastawu rejestrowego, natomiast na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 Ustawy przejęcie na własność przedmiotu zastawu rejestrowego następuje po upływie terminu wykonania zobowiązania, które zostało zabezpieczone tym zastawem, z dniem złożenia przez zastawnika oświadczenia na piśmie o przejęciu tego przedmiotu na własność.

Odnosząc powyższe do okoliczności faktycznych sprawy stwierdzić należy, iż zastawnik (powódka) nigdy nie złożył oświadczenia o którym mowa w art. 22 ust. 2 pkt 2 Ustawy. Co prawda w wezwaniach do zapłaty (k. 34-36) powódka deklarowała zamiar zaspokojenia się z przedmiotu zastawów rejestrowych, czynność tę kwalifikować należy jednak jako działanie określone a art. 25 ust. 1 Ustawy, które nie mogło wywrzeć skutków prawnych w postaci przejęcia na własność przedmiotu zastawów.

Nie sposób również uznać, aby powódka dochodząc należności wynikających z umowy pożyczki działała w warunkach określonych w art. 5 k.c. czyniąc ze swojego prawa użytek, który byłby sprzeczny ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nadużycie prawa podmiotowego to zachowanie rażące, nieakceptowalne z aksjologicznego, ewentualnie teleologicznego punktu widzenia (por. wyrok SN z dnia 4 kwietnia 1997 r., II CKN 118/97, OSP 1998, z. 1, poz. 3, z aprobowaną glosą A. Szpunara). Zwroty użyte w art. 5, zdaniem Sądu Najwyższego, w istocie oznaczają odesłanie do zasad słuszności, dobrej wiary w sensie obiektywnym, zasad uczciwości obowiązującej w stosunkach cywilnoprawnych i zasady lojalności wobec partnera (tak: wyroki SN z dnia 3 października 2000 r., I CKN 308/00, Lex, nr 52468 i z dnia 4 października 2001 r., I CKN 458/00, Lex, nr 52659). Ocena nadużycia prawa powinna być dokonywana z uwzględnieniem obowiązku uczciwego postępowania także w stosunkach pomiędzy przedsiębiorcami (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2001 r., I CKN 458/00, Lex, nr 52717). Odnosząc powyższe do twierdzeń pozwanego mających uzasadniać działanie powódki w warunkach art. 5 k.c. wskazać należy, iż wprawdzie zgodnie z zapisami umowy pożyczki (§ 3 pkt 5) spłata pożyczki miała nastąpić poprzez wzajemne potrącenia wierzytelności przysługujące pożyczkobiorcy względem pożyczkodawcy z tytułu świadczonych usług badań i certyfikacji asfaltów drogowych, jednocześnie jednak strony zastrzegły (§ 3 pkt 6 umowy pożyczki), że w przypadku braku możliwości dokonania spłaty pożyczki w sposób określony w § 3 pkt 5, pożyczkobiorca zobowiązuje się dokonać spłaty otrzymanej pożyczki przelewem na rachunek bankowy pożyczkodawcy. W związku z powyższym strony przewidziały możliwość spłaty pożyczki poprzez zwrot otrzymanej gotówki. Niepowodzenie w rozpoczęciu planowanej przez powódkę działalności, które uniemożliwiło spłatę pożyczki w sposób określony w § 3 pkt 5 umowy pożyczki, nie może skutkować nadaniem działaniom powódki, która dochodzi zwrotu pożyczki w gotówce charakteru nadużycia prawa. Takiego działania można by dopatrywać się w poczynaniach powódki, gdyby niepodjęcie planowanej działalności było następstwem jej celowego działania lub rażących zaniedbań, po to tylko aby uniemożliwić pozwanemu spłatę pożyczki w sposób określony w § 3 pkt 5 umowy pożyczki. Tymczasem zdecydowały tutaj (jak wskazał sam pozwany) względy obiektywne (upadek białoruskiego kontrahenta), wydaje się zatem, że zapis § 3 pkt 6 umowy pożyczki przewidziany był właśnie na tego rodzaju sytuacji.

Także zachowanie powódki polegające na rezygnacji z zamiaru zaspokojenia się z przedmiotu zastawu rejestrowego, nie nadaje dochodzeniu w niniejszym postępowaniu roszczenia z umowy pożyczki charakteru nadużycia prawa. Ustanowienie zabezpieczenia wierzytelności w formie zastawu rejestrowego nie obliguje wierzyciela do zaspokojenia się z przedmiotu zastawu, nawet wówczas, gdy podjął już czynności o których mowa w art. 25 ust. 1 Ustawy. Bardzo często czynności o których mowa w art. 25 ust. 1 Ustawy mają na celu zdyscyplinowanie dłużnika, zwłaszcza gdy przedmiot zastawu stanowi jednocześnie składnik mienia służącego do prowadzenia działalności gospodarczej. „Wycofanie się” zastawnika z egzekwowania swojej wierzytelności w trybie przewidzianym Ustawą, jest normalnym

postępowaniem, a zawiadomienie dłużnika w trybie art. 25 ust. 1 Ustawy nie ma charakteru wiążącego i nie nakłada na zastawnika obowiązku złożenia oświadczenia woli o którym mowa w art. 22 ust. 2 pkt 2 Ustawy.

W związku z powyższym, skoro zaspokojenie się z przedmiotu obciążonego zastawem rejestrowym jest uprawnieniem wierzyciela, to bez znaczenia – w świetle art. 5 k.c. - jest okoliczność, iż wierzyciel wybiera inny sposób (domagając się zapłaty) zaspokojenia swojego roszczenia, przez co dłużnik faktycznie nie może sprzedać rzeczy lub praw obciążonych zastawem. Bezpodstawne jest również powoływanie się pozwanego na treść art. 72 § 2 k.c. w odniesieniu do działań powódki podjętych w celu zaspokojenia się z przedmiotu zastawu rejestrowego. Po pierwsze, przepis ten ma zastosowanie do sytuacji w których strony prowadzą negocjacje w celu zawarcia umowy, tymczasem przejęcie na własność przedmiotu zastawu rejestrowego następuje na mocy jednostronnego oświadczenia woli złożonego przez zastawnika (art. 22 ust. 2 pkt 2 Ustawy), po drugie, nawet gdyby rozważać zastosowanie tego przepisu per analogiam do jednostronnych czynności prawnych, brak jest podstaw aby przyjąć, że powódka dokonując czynności o których mowa w art. 25 ust. 1 Ustawy z góry zakładała, że nie zaspokoi się z przedmiotu zastawu, to jest, że nie złoży oświadczenia o którym mowa w art. 22 ust. 2 pkt 2 Ustawy.

Mając to wszystko na uwadze Sąd orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku na podstawie wskazanych przepisów.

Roszczenie powódki w zakresie żądania zapłaty kwoty 48.268,19 zł zostało oddalone, na podstawie art. 117 § 2 zd. 1 k.c., ze względu na skuteczne podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia.

Bezspornym jest, że pierwotną podstawą tego roszczenia była umowa sprzedaży, której w całości pozwany nie wykonał (nie zapłacił umówionej ceny). W konsekwencji strony zawarły w dniu 4 listopada 2011r. ugodę (art. 917 k.c.), w której pozwany uznał swój dług wobec powódki, zobowiązując się do dokonywania na rachunek bankowy powódki wpłat w kwotach 50 zł miesięcznie. Niewątpliwie przedmiotowa czynność prawna – z mocy art. 123 § 1 pkt 2 k.c. - przerwała bieg przedawnienia, w dalszym jednak ciągu do roszczenia powódki zastosowanie miał 2-letni termin przedawnienia (art. 554 k.c.). Zgodnie z poglądami doktryny termin przedawnienia roszczeń z ugody jest określony według stosunku prawnego stanowiącego podstawę do jej zawarcia, ugoda bowiem nie kreuje nowego zobowiązania, ale przekształca istniejący pomiędzy stronami stosunek prawny (por. T. Bielska – Sobkowicz [w:], Kodeks cywilny. Komentarz. Księga trzecia. Zobowiązania, red. J. Gudowski, komentarz do art. 917 k.c., teza 14).

W tym miejscu odrzucić należy możliwość zakwalifikowania przedmiotowej umowy jako odnowienia w rozumieniu art. 506 § 1 k.c. w którym – według zarzutu pozwanego – dłużnik zobowiązał się spełnić „to samo świadczenie ale z innej podstawy prawnej”.

W doktrynie przyjmuje się, że instytucja odnowienia (łac. novatio), należy do grupy zdarzeń prawnych powodujących wygaśnięcie zobowiązania i jest to czynność prawna o charakterze dwustronnym. Warunkiem umorzenia dotychczasowego zobowiązania dłużnika jest zaciągnięcie przez niego nowego zobowiązania co oznacza, że wolą stron umowy odnowienia musi być umorzenie dotychczasowego zobowiązania i zastąpienie go nowym zobowiązaniem lub opartym na innej podstawie prawnej (por. wyrok SN z dnia 30 listopada 2006 r., I CSK 256/06, LEX nr 359463). O kwalifikacji porozumienia, przez które strony modyfikują łączący je stosunek prawny, jako odnowienie decyduje więc ich zamiar odnowienia zobowiązania (animus novandi). Z art. 506 k.c. wynika, że przy nowacji strony muszą wyrazić zamiar umorzenia istniejącego zobowiązania (por. wyrok SN z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 407/07, LEX nr 462284). W doktrynie i judykaturze także powszechnie przyjmuje się, że zamiaru stron zawarcia umowy odnowienia nie można domniemywać, musi on być dostatecznie uzewnętrzniiony (por. wyrok SN z dnia 10 marca 2004 r., IV CK 95/03, LEX nr 84431; wyrok SN z dnia 9 listopada 2006 r., IV CSK 191/06, LEX nr 369173; wyrok SN z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 407/07, LEX nr 462284). Możliwe jest jednak, aby zamiar nowacji był wyrażony w sposób dorozumiany, byleby był wyraźny, wskazując na wolę nowego i odmiennego sposobu spełnienia świadczenia, dogodnego dla obu kontrahentów (por. wyrok SN z dnia 24 października 2000 r., V CKN 125/00, LEX nr 52676; wyrok SN z dnia 18 czerwca 2008 r., II CSK 37/09, LEX nr 515729; wyrok SA w Łodzi z dnia 15 lutego 2011 r., I ACa 1081/10). W wyroku z dnia 20 sierpnia 2009 r. (II CSK 97/09, LEX nr 529708) SN stwierdził, że animus novandi powinien wynikać z wyraźnego oświadczenia stron lub w sposób niewątpliwy z okoliczności sprawy. Należy dodać, że w razie wątpliwości przy ocenie, czy zawarta przez strony umowa miała charakter nowacji, sądy obowiązane są kierować się

dyrektywą wyrażoną w art. 506 § 2 k.c. według której zmiana treści zobowiązania nie stanowi odnowienia (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 30 stycznia 2013 r., I ACa 1005/12, LEX nr 1283014; wyrok SA w Łodzi z dnia 12 kwietnia 2013 r., I ACa 1386/12, LEX nr 1315691; wyrok SA w Warszawie z dnia 12 kwietnia 2012 r., VI ACa 1345/12, LEX nr 1363409). W piśmiennictwie wskazuje się, że zakaz domniemania zamiaru pośrednio wynika ze sformułowania art. 506 § 2 zd. 1 k.c. natomiast w razie wątpliwości co do istnienia zamiaru przyjąć należy, że do odnowienia nie doszło, lecz zaistniała zmiana zobowiązania przy zachowaniu jego identyczności albo powstało nowe zobowiązanie, ale bez umorzenia dotychczasowego. Przyjmuje się także, że uzgodniona przez strony zmiana np. czasu lub miejsca spełnienia świadczenia nie jest uznawana za odnowienie zobowiązania (por. wyrok SN z dnia 12 marca 2002 r., IV CKN 862/00, LEX nr 55122; K. Zagrobelny (w:) E. Gniewek, Komentarz, 2008, s. 912; K. Zawada (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. II, 2009, s. 131). Wskazać należy, że odnowienie zobowiązania może jednocześnie stanowić ugodę (por. wyrok SN z dnia 24 października 2000 r., V CKN 125/2000), jednak dla kwalifikacji ugody jako zarazem umowy odnowienia niezbędne jest istnienie jednoznacznych ustaleń, pozwalających na przyjęcie, że w treści ugody wystąpiła jedna z alternatywnych ustawowych przesłanek odnowienia, umożliwiających kwalifikację ugody jako umowy nowacyjnej.

Mając na uwadze powyższe celowym jest przytoczenie § 2 pkt 1 ugody, w którym zapisano: „dłużnik zobowiązuje się do spłaty zobowiązania określonego w § 1 niniejszej ugody w ratach po 50 zł każda płatnych począwszy od miesiąca grudnia 2011 roku do 5 dnia każdego miesiąca.” Dodać należy, iż w § 1 ugody znajduje się oświadczenie o uznaniu długu wynikającego z treści faktur VAT wystawionych w związku z zakupem przez pozwanego od powódki maszyn i urządzeń potrzebnych do prowadzenia planowanej działalności. W związku z powyższym stwierdzić należy, iż treść ugody jednoznacznie wskazuje na to, że dłużnik wykonać powinien to samo zobowiązanie (spełnić to samo świadczenie z tej samej podstawy prawnej – zapłacić cenę z umowy sprzedaży), zmieniono jedynie sposób wykonania zobowiązania poprzez rozłożenie świadczenia na raty. Brak jest przy tym podstaw, aby przypisać stroną zgodny zamiar (art. 65 § 2 k.c.) dokonania umowy odnowienia. W świetle powyższego możliwość zakwalifikowania przedmiotowej czynności prawnej jako ugody nowacyjnej należy zatem zdecydowanie odrzucić.

Wracając do skutków prawnych zawartej w dniu 4 listopada 2011r. ugody powtórzyć trzeba, iż doprowadziła ona do przerwania biegu przedawnienia roszczenia, nie mając przy tym wpływu na jego termin. Kwestią sporną pomiędzy stronami było to, od kiedy należy liczyć rozpoczęcie biegu przedawnienia.

Sąd rozpoznający sprawę niniejszą przyłącza się do poglądu wyrażonego w wyroku Sądu Najwyższego z 12 marca 2002r. Sygn. akt IV CKN 862/00, iż przedłużenie lub skrócenie terminu płatności dokonane po dniu, w którym roszczenie stało się wymagalne (a taka sytuacja wystąpiła w niniejszej sprawie), nie ma żadnego wpływu na jego wymagalność i rozpoczęcie biegu przedawnienia. Odmienne stanowisko prowadziłyby – zdaniem Sądu Najwyższego – do obejścia przepisu z art. 119 k.c. ustanawiającego zakaz przedłużania terminu przedawnienia przez czynność prawną. Analogiczny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z 10 stycznia 2006r., sygn. IACa 757/05, stwierdzając wprost, iż w przypadku zawarcia ugody, w której następuje przesunięcie terminu płatności poszczególnych świadczeń, przedawnienie rozpoczyna bieg już od chwili zawarcia ugody.

Opierając się na takim poglądzie należało uznać, że roszczenie powódki uległo przedawnieniu z upływem 2 lat od zawarcia ugody, to jest w dniu 5 listopada 2013r.

Nawet jednak gdyby przyjąć, że przedawnienie roszczenia rozpoczęło swój bieg od czasu, kiedy natychmiast wymagalne stały się wszystkie raty, na które rozłożono należność powódki ugodą z 4 listopada 2011r., to roszczenie powódki uległo przedawnieniu w dniu 6 października 2014r. Zważyć należy, iż zgodnie z zapisem § 3 ugody w przypadku opóźnienia bądź zwłoki dłużnika w zapłacie którejkolwiek z rat lub jej części całe roszczenie o zapłatę staje się natychmiast wymagalne, natomiast na podstawie § 2 pkt 1 ugody termin płatności poszczególnych rat przypadał na 5 dnia każdego miesiąca. Skoro pozwany ostatnią ratę zapłacił w dniu 28 sierpnia 2012r. to zakładając nawet, iż była to rata płatna do 5 września 2012r., to roszczenie stało się wymagalne z dniem 6 października 2012r. Podkreślić należy, iż nie miało znaczenia dla ustalenia terminu wymagalności wezwanie dokonane pismem z 26 listopada 2012r. albowiem powstanie stanu natychmiastowej wykonalności nastąpiło z mocy postanowień ugody i nie wymagało dodatkowych oświadczeń. Niewiarygodne natomiast jest twierdzenie powódki, iż bieg przedawnienia należy liczyć od połowy 2014r.

albowiem dopiero od tego czasu pozwany popadł w opóźnienie. Twierdzenie to stoi w sprzeczności z treścią ww. pisma z 26 listopada 2012r. i jako nieudowodnione uznane zostało przez sąd za nieprawdziwe.

Przedawnienie należności wynikających z umowy sprzedaży (objętych następnie ugodą) skutkuje również przedawnieniem roszczeń o odsetki ustawowe za opóźnienie w zapłacie ceny (zob. uchwała SN z 26 stycznia 2005r. sygn. III CZP 42/04).

Nieudowodnione zostało roszczenie powódki w zakresie żądania kwoty 1.729,19 zł mające stanowić odsetki umowne z tytułu nieuiszczenia rat pożyczki do dnia postawienia jej w stan wymagalności. Wprawdzie umowa pożyczki (§ 5) ustanawiała obowiązek zapłaty przez pożyczkobiorcę odsetek w wypadku opóźnienia w płatności rat, powódka nie udowodniła jednak wysokości tego roszczenia ograniczając się jedynie do przedłożenia dowodu w postaci wezwań z 26 listopada 2012r. (k. 34) 16 stycznia 2013r. (k. 36) oraz wyliczenia w piśmie procesowym z 30 marca 2015r. (k. 106-108). Wobec zakwestionowania przez stronę pozwaną przedmiotowego żądania zarówno co do zasady jak i wysokości, zaferowany przez powódkę materiał procesowy uznać należało za niewystarczający dla jego udowodnienia. Zauważyć bowiem należy, że zgodnie z § 3 umowy pożyczka była „uruchamiana” w transzach, w terminie 2 dni roboczych liczonych od dnia złożenia przez pożyczkobiorcę wniosku o wypłatę poszczególnych transz. Tymczasem powódka nie wykazała w jakich konkretnie datach były „uruchamiane” poszczególne transze pożyczki, a to z kolei rzutowało na wysokość oprocentowania, które było naliczane w okresach miesięcznych i było uzależnione od faktycznego salda zadłużenia pożyczkobiorcy (§ 3 pkt 3 umowy).

Z powyższych względów powództwo ponad kwotę zasądzoną w punkcie 1 wyroku oddalono, orzekając jak w punkcie 2 sentencji wyroku.

O kosztach orzeczono na zasadzie art. 100 zd. 1 k.p.c. Powódka wygrała sprawę w 50%, w takim też stosunku powinna partycypować w kosztach procesu, które w niniejszym postępowaniu wyniosły 12.234 zł i obejmowały: opłatę od pozwu w kwocie 5.000 zł, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 7.200 zł (2 X 3.600 zł), opłatę od pełnomocnictw w kwocie 34 zł (2 X 17 zł). Powódka poniosła koszty w wysokości 8.617 zł, powinna natomiast ponieść koszty w kwocie 6.117 zł (jako 50% z 12.234 zł). W związku z powyższym należało zasądzić od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.500 zł jako różnicę pomiędzy kosztami faktycznie poniesionymi a kosztami należnymi. Tak też orzeczono w punkcie 3 sentencji wyroku.